

23 februari 2013 in Diksmuide

De schat van Janneke maan

Verzamelen geblazen
op kerkplein in
Emelgem om 13h15

De schat van Janneke maan

Wat is er precies
gebeurd met
Janneke Maan ?

De schat van Janneke maan

1. Breek de cijfercode van het stadhuis.

Het Stadhuis

De eerste steen van het stadhuis werd gelegd in 1428. Jacob van Deventer stelt het stadhuis rond 1560 voor als een langwerpig gebouw met een toren. Tussen 1567 en 1572 werden grote verbouwingen uitgevoerd. Schilder Hacke toont in 1716 ook een binnenkoer en kapeltorentje. De bouw van het derde – neogotische – stadhuis vond plaats vanaf 1875 en werd voltooid in 1880. Tijdens de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog 1914-1918, grepen de architecten terug naar bouwkundige elementen ontleend aan de regionale Vlaamse renaissancestijl. In de voorgevel vormen muurankers tweemaal het jaartal 1923. De nieuwe belfortoren herrees op de binnenplaats, als typisch Vlaams en middeleeuws symbool van de stedelijke vrijheid.

Neem het jaartal waarin de eerste steen van dit gebouw is gelegd en tel daarbij de jaartallen op die verankerd zijn naar de heropbouw na WO I

De schat van Janneke maan

Op naar de St Niklaaskerk

De Sint-Niklaaskerk

De nederzetting Diksmuide ontstond uit het naburige dorp Esen.

De bevolkingsaan groei leidde tot de stichting van een nieuwe parochie en de bouw van een eigen Romaanse kapel. Deze nieuwe parochie werd zelfstandig tussen 1089 en 1110.

Na de stadsbrand in 1333 werd de kapel omgebouwd tot een gotische hallenkerk.

In augustus 1566 ontsnapte de kerk grotendeels aan de bedreigingen van rondtrekkende beeldenstormers. De Eerste Wereldoorlog herleidde de kerk echter tot een puinhoop.

Het beroemde doksaal, de sacramentstoren, het koorgestoelte en de disbank ontsnapten niet aan de verwoesting. De kerk werd op

27 mei 1940 opnieuw getroffen door een zwaar luchtbombardement, waarna enkel nog de muren overeind bleven. De huidige kerk is een reconstructie van het gotische bedehuis met de sierlijke 18de-eeuwse torenspits.

Sint-Niklaaskerk 1918

De schat van Janneke maan

3A. Naam van dit kunstwerk?

Het Lam Godsretabel

Op 16 mei 1432 liet het Gentse echtpaar Joos Vijd - Elisabeth Borluut op zijn kosten in de tieaden kapel van de St.-Janskerk (St.-Baafskathedraal) in Gent een retabel plaatsen, het nu nog zo beroemde Lam Gods.

Dit grandioze meesterwerk van de gebroeders Hubert en Jan Van Eyck illustreert op een magistrale wijze de summa van de christelijke geloofsgedachte : de Verlossing van het mensdom door het offer van Christus - Ecce Agnus Dei qui tollis peccata mundi.

Dit altaarstuk in de vorm van een drieluik bestaat uit 26 schijnbaar verschillende afbeeldingen die - naar inhoud en kleur - toch een geheel vormen.

Het is dit drieluik dat August Hillebrandt geduldig dag na dag, jaar na jaar minutieus gekopieerd heeft en dat nu hier in bruikleen in de kerk hangt.

De kopie werd op ongeveer halve grootte gemaakt.

Open retabel

Centraal in het onderste register schilderde Van Eyck in een grandioos paradijselijk landschap de Aanbedding van het Lam Gods. In het midden van de groene weide op een altaar staat het Lam dat het bloedige offer van Christus symboliseert. Kelk en altaar zijn dan weer de symbolen van de toekomstige eucharistie.

Uit de 4 windstreken naderen alle categorieën van het mensdom om deelachtig te worden aan de zaligmaking : aartsengelen, profeten, heidenen en apostelen, heilige vrouwen, de hiërarchische kerk, maagden en martelaren. Engelen met de passie-instrumenten staan rondom het altaar.

De genade door dit offer verleend wordt gesymboliseerd door de duif en door de fontein van de zaligheid.

Op de luiken komen de middeleeuwse standen nader :

Links :	de rechtvaardige rechters
	de strijders Christi
Rechts :	de kluizenaars
	de pelgrims

3B. Eén van deze panelen werd gestolen. Welk?

De schat van Janneke maan

4. Naam van deze dame? . . . .

Zatte . . . .

De schat van Janneke maan

H. Rochus

Rochus werd omstreeks 1295 in Montpellier (Fr.) als zoon van een rijke handelaar geboren. Nadat hij zijn erfenis aan de armen wegschonken had, trok hij als pelgrim naar Rome en voorzag al bedelend in zijn levensonderhoud. Onderweg verzorgde en genas hij door zijn gebed talrijke pestlijders tot hij uiteindelijk zelf door de pest getroffen werd. Rochus trok zich daarop als kluizenaar terug. De legende wil dat een hond hem iedere dag brood te eten bracht en zijn wonden likte tot engelen hem kwamen verzorgen en hij zo genas.

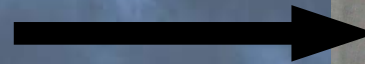
Rochus wordt steeds afgebeeld als pelgrim met palster en een jacobsschelp op de muts. De hond met brood in de muil is zijn attribuut. Gewoonlijk wijst Rochus ook naar de pestvlekken op zijn dij.

Naamfeest van Rochus, Rocco, Rock : 16 augustus

De H. Rochus wordt aangeroepen tegen barensweeën, zweren, beenziekten, veepest en andere besmettelijke ziekten.

Z.O.Z. ▶

5. Naam van deze heilige die een kapel heeft in de Woumenweg.

De schat van Janneke maan

-sacramentstoren gezien vanuit het linkerkoor
-vooraan de floraal gesmede communiebank
-Koenraad Swagers van Ieper, 1768

Het praalgraf van Anthoine de Sacquespée (+ 11-11-1568), burgheer van Diksmuide, scheidt het hoogkoor van het rechter zijkoor. Boven het praalgraf is nog duidelijk het Drievuldigheidsaltaar met zijn gepaarde, getorste, marmere zuilen te herkennen.

De schat van Janneke maan

6A. Dit is de sacramentstoren of ...

Sacramentstoren (1614)

Tot vóór 1914 stond de sacramentstoren, ook wel huizeke Gods genoemd, onder een scheiboog van midden- en noordkoor.

Dit monumentale tabernakel werd vervaardigd door Jeroom Stalpaert (Brugge 1589-1659), Brugs beeldhouwer en bouwkundige, in opdracht van de magistraat van Diksmuide.

Vermoedelijk werd de toren in typisch renaissancestijl ter plaatse gemaakt.

Aan weerskanten van het tabernakel stonden twee grote, geelkoperen kandelaars - geschonken door de familie Hilfoort - waarvan nu een viertal kopieën in het koor te zien zijn.

De ± 9m hoge, vrijstaande sacramentstoren was opgebouwd uit 5 verdiepingen.

Het geheel was van verschillende soorten gekleurd marmer en albast gemaakt : zwart voor de horizontale gedeelten, rood voor de dragende elementen en wit voor de versiering.

Tal van bijna levensgrote beelden, reliëfsculpturen, allegorische voorstellingen i.v.m. het Oude en Nieuwe Testament versierden het geheel.

In de voor- en achterwand van de eerste verdieping stak het koperen deurtje van de sacrale ruimte.

Het geheel was verder bezet met Korintische zuilen, pilasters, plantenmotieven, obelisk, vrouwelijke hermen, friezen, lijstmotieven, putti en zo meer.

De bekroning bestond uit 4 balusterzuilen met koepeldak waarop een pelikaan rustte.

Onder W.O.I werd het monument totaal vernield. De hitte van de brand verpulverde het marmer.

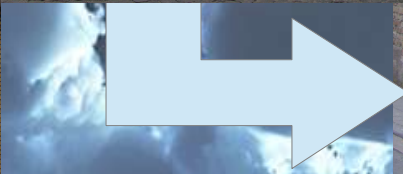

J. Decrock 1939
kopie van het ± 9m hoge sacramentshuis
(tabernakel) van H. Stalpaert, 1611-1614

6B. en Hieronymus ... is de kunstenaar.

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

8. Er ontbreekt een letter op deze plaat.

Welke?

De schat van Janneke maan

9. Naam van het gevangenkamp?

De schat van Janneke maan

En het was beestig koud ..

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

De Grote en Kleine Dijk

De Handzamevaart vormde de noordelijke grens van de vroege stedelijke kern van Diksmuide. In de loop van de 13de eeuw namen ambachtsheren, vooral de huidenvetters of leerlooiers de lageregelegen gronden ten noorden van de waterloop in. Daartussen verrees ook het Begijnhof. In het begin van de 15de eeuw werd dit stadsdeel binnen nieuwe stadsversterkingen opgenomen. De verbinding met de stad gebeurde via een viertal bruggen over de Handzamevaart. Hiervan blijven nu enkel nog deze aan de Vismarkt en aan de Oostendestraat over.

De verdwenen Alleybrug bij de Ballinckpoort had eerder een trieste reputatie. Langs deze brug werden de bannelingen de stad uitgejaagd. In 1875 stortte de brug gedeeltelijk in en werd voor het ontbrekende stuk een noodbrug gebouwd. Na de Eerste Wereldoorlog kwam de huidige brug tussen de Vaartstraat en de Kleine Dijk in de plaats.

De schat van Janneke maan

Begijnhof

Begijnen waren vrome en zelfstandige vrouwen die vanaf de 13de eeuw hier in gemeenschap kwamen leven. Bij de aanleg van de versterkingen in de 15de eeuw kwam het Begijnhof binnen de omwalling te liggen. Zo konden de begijnen zich in het stedelijk leven verankeren en uitgroeien tot een economisch zelfstandige gemeenschap. De nabijheid van de Handzamevaart en de broeken stelde hen in staat de kost te verdienen met het wassen, bleken en bewerken van wol, laken en linnen, met het kweken van dieren en zelfs het brouwen van bier. Ook zieken verzorgen, kantklossen en hostiebrood bakken, behoorden tot hun activiteiten. Onder het Franse bewind richtte men ongeveer een derde in tot gendarmekazerne. Het verkleinde Begijnhof kon, ondanks de opgelegde beperkingen, blijven functioneren.

Na de Eerste Wereldoorlog 1914-1918 werd het Begijnhof heropgebouwd, maar de laatste Begijnen keerden niet meer terug. Het begijnhof kreeg een sociale rol, eerst als rusthuis, vandaag als woonerf voor volwassenen met een verstandelijke handicap.

De schat van Janneke maan

15A. Onder het Frans bewind werd één derde van het begijnhof ingericht als kazerne voor .....

De schat van Janneke maan

15B. Vul in : D . . . . . P . . . . .

De schat van Janneke maan

16A. Hoe noemt dat lief van Willy?

De Vismarkt

Water is altijd een belangrijk element geweest in het stedelijk landschap van Diksmuide. Diksmuide ontwikkelde zich aanvankelijk vooral nabij de Stadsvaart of Handzamevaart. Deze vaart had een dubbele rol: de stad van water voorzien ten behoeve van de inwoners, handel en industrie en de bevoorrading van de stadsgrochten. Tot het begin van de 18de eeuw was Diksmuide een omwalde stad, eerder palend aan de Handzamevaart dan aan de Uzer. Het drukke havenkwartier, met tal van schipperscafés en afspanningen (zoals Den Popegaei) met de bijhorende magazijnruimtes, was vooral gesitueerd ter hoogte van de Kleine en Grote Dijk. Sporen hiervan zijn nu nog te vinden in de koaimuur met aanmeeringen en de lood- en lostrappen.

De visvrouw "Jette" (Juliette Dekeyrel 1892-1973) is een bronzen herinnering en een eerbetoon aan de Diksmuidse vishandel.

De schat van Janneke maan

17B. Vul de datum in :

.....

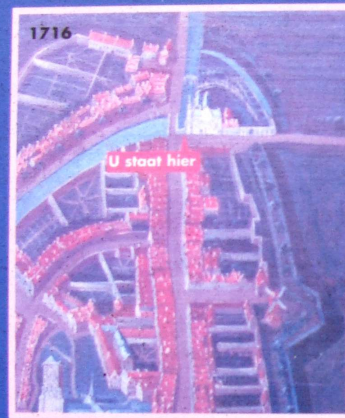

De schat van Janneke maan

18. Tijdens de Tachtigjarige oorlog verbleef hier de ..... goeverneur

De Grauwe Broeders en de Spaanse gouverneurs

De Grauwe Broedersstraat heeft haar naam ontleend aan de stichting van het klooster van de Minderbroeders-Observanten in 1453. Dit klooster werd uitgebouwd oostwaarts de stad, buiten de vestingen, op de plaats 'Noorduyt'. In 1578 vernielden de geuzen het volledige klooster en de O.L.Vrouwkapel. Vanaf 1584 vestigden de Broeders zich verplicht binnen de stadswallen, waar zij tot 1970 actief bleven.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) verbleef de Spaanse gouverneur of plaatscommandant in deze fraaie voormalige patriciërswooning. Na 1918 werd het pand vrij getrouw heropgebouwd, al kreeg de voorkant een bijkomende trapgevel en een typisch Vlaams-renaissance tabernakelvenster. Dit gebouw werd het Postkantoor en kreeg in 1989 als nieuw postverdeelcentrum een belangrijke uitbreiding.

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

De Oostvesten en het Stadspark

De vijver en de hellingen in het stadspark accentueren nog de restanten van de oostelijke stadsversterkingen. De hoogste aarden heuvel was ooit een bastion met een geschutsstelling (cavalier). Van hieruit bestookten kanonnen de naderende vijand. De plannen om nog grotere stenen bastions en versterkingen te bouwen, werden nooit volledig uitgevoerd. In 1700 waren de stadspoorten reeds verdwenen en verloren ook de verouderde omwallingen hun strategisch nut. Op de Oostvesten werd na de Eerste Wereldoorlog 'den Botanischen Hof' of het stadspark aangelegd ter vervanging van het oude Bortierpark nabij de stationswijk.

De schat van Janneke maan

24. Welke admiraal stierf in WO I?

A LA MEMOIRE DE
L'AMIRAL RONARC'H ET
DES FUSILIERS MARINS
GLORIEUSEMENT TOMBES
A DIXMUDE
16 OCT - 10 NOV 1914

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

1-3 + 3-2 + 6A-6 + 1-10 + 3B-17 + 5-7 + 6B-7

3A-3 + 9-7 + 15A-5 + 15B-5

17B-7 + 18A-1

1-13 + 24-4 + 4-4 + 6A-5

3B-1 + 3B-2

6B-1 + 3B-18 + 8 + 15B-6 + 16-3

17B-17 + 15A-9

16-2 + 24-3

1-19 + 1-25

3A-7 + 24-6 + 24-8 + 4-4 + 6B-9

17B-7 + 5-6

6A-3 + 4-2 + 16-1

1-3 + 15B-8 + 15B-5 + 9-5 + 18-7 + 6A-8 + 6B-7

9-8 + 15B-13 + 5-8 + 17B-14

Een tijdje geleden werd op het stadhuis van Diksmuide deze anonieme brief bezorgd. Misschien leidt de geheimzinnige cijfercode wel naar de Schat van Janneke Maan? Slaag jij erin de code te kraken?

Let op, iedere code kan een "instinker" bevatten!

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

De schat van Janneke maan

De winnaars

De fotograaf
van dienst

De schat van Janneke maan

Wie een foto wenst, kan die aanvragen via onze website

www.kwbemelgem.be

Klik op het tabblad 'Contacteer ons' en vul in op welke pagina de foto staat die u wenst. U krijgt dan een mail terug met de gevraagde foto.